

אפרים כדורי 1938-1957

דבר הסטודנטית

שמי חגית חוברה ואני סטודנטית לחינוך במכללת "דוד ילין" בירושלים.

זאת השנה הראשונה בה אני פעילה בפרויקט של "יד – לבנים להנצחת חללים".

נהנתי מאוד במהלך עשיית הפרויקט ועבודה עם הסטודנטים. אני חושבת שישנה חשיבות רבה לפרויקט ההנצחה, על התלמידים הלומדים במוסדות החינוך ללמוד על הנופלים, ללמוד על אותם צעירים ששומרים עלינו ולוקחים על עצמם סיכונים אם זה בתפקיד בו הם נמצאים, אם במלחמה ובכלל עצם העובדה שהם נמצאים בצבא. והכי חשוב על התלמידים ללמוד ולהכיר את אותם חיילים שנהרגו במהלך שירותם הצבאי. ללמוד עליהם, להעריך אותם על כך ובסופו של דבר להנציח אותם ולזכור אותם תמיד בלבם.

התלמידים במהלך עבודתם, גילו על גדולתו של בחור כה צעיר ועל עשייתו הרבה. אדם שעשה מעשים בלי לשפוט לאן זה יוביל אותו, אדם שפעל מתוך כוונה ומטרה טהורה, שרק האחר עמד מנגד עיניו.

הכרנו יחד את משפחתו של אפרים כדורי ז"ל אשר נפל בפעילות מבצעית ובעקבות כך גילנו אנשים מדהימים וכוח התמודדות המלמדים אותנו להמשיך הלאה.

דבר התלמידים

במהלך הפרויקט התרגשנו, למדנו והבנו את משמעות השכול. כשעבדנו בשיתוף פעולה עם רחל למדנו על אופיו החזק והשפאתני של אפרים. התרגשנו מהסיפורים המעניינים על חייו ועל הדרך בה דאג ופרנס את משפחתו. כששמענו על כמה התאמץ ושאל אפרים להתקבל ולהצליח בגימנסיה, זה נתן לנו כוח ומוטיבציה לרצות להצליח ולשאוף לטוב ביותר.

במהלך הפרויקט הזדהינו והתחברנו מאוד עם רחל, אחותו של אפרים. אהבנו את המשפחתיות והחום שבה. כמו כן, אהבנו את הרצון העז לספר את סיפורו של אפרים בכל כך הרבה התלהבות.

כשבחרנו במחויבות האישית הזו רצינו לצאת עם סיפוק מסוים ולהבין את נושא השכול וקיבלנו את זה.

אנחנו שמחות שעסקנו בנושא כאוב ומרגש זה ובעיקר שקיבלנו אדם כל כך מעניין ומרתק כמו אפרים.

תודה רבה

מאי בוחניק, אריאל כהן, עומר דבאג, אנטון פסטוחוב, הודיה שריקי.

טוראי

כדורי אפרים

בן יעקב ואהובה. נולד ביום ט"ז בניסן תרצ"ח (16.4.1938) בתל-אביב. אחרי שלמד ב"תלמוד-תורה" של "המזרחי" בירושלים למד בבית-המדרש למורים של "המזרחי" ולאחר-מכן ביקר בגמנסיה העברית ברחביה במגמה הריאלית שבה. בכל תקופה של חופש היה נוהג לעבוד בזיעת-אפיו כדי שיוכל לשלם את שכר-לימודו ולהקל בכך על הוריו. בסיימו את לימודיו בבית-הספר התיכון ברחביה אמר להיכנס לטכניון העברי בחיפה, אך כבן נאמן לעמו יצא תחילה למלא את חובת-שירותו בצבא; הוא הסתפח לחיל-הצנחנים. עם גיוסו באוקטובר 1957 אמר לאמו: "אם לא אני ולא הוא, אז מה יהיה?" - משפט שבו הביע את נאמנותו ומסירותו. נפל בשעת מילוי תפקידו ביום י"ז במרחשון תשי"ח (10.11.1957) והובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי שעל הר-הרצל בירושלים. זכרו הועלה בספרו של אורי מילשטיין, "מלחמות הצנחנים".

ילדות:

אפרים נולד ליעקב ואהובה כדורי בתל אביב בתאריך ט"ז בניסן תרצ"ח-16.04.38. לאפרים היו עוד אחים ואחיות: מלכה, מנשה, עמנואל, רחל, יהודה ושושנה. אפרים נולד השלישי מבין האחים.

בשנים בהם נולד אפרים היה קשה במדינת ישראל. היה קשה מאוד למצוא עבודה. המשפחה עברה לגור בפתח תקווה בשביל הפרנסה וחזרו לירושלים לאחר 4 שנים. משפחתו גרה בצריף בשכונת גבעת שאול על הצריף היה צו הריסה ואפרים ואביו כל פעם בנו חלק אחר של הצריף.

אפרים חי במשפחה דתית. בילדותו למד בתלמוד תורה מזרחי ובבית הספר התיכוני "ליפשיץ". בסוף השישית (כיתה י') אפרים פגש חבר שלמד בבית ספר ה"גימנסיה" כימיה ופיזיקה. כך החליט לעבור ללמוד ב"גימנסיה".

עקב המעבר לבית הספר ה"גימנסיה", אפרים היה צריך להשלים המון חומר לימוד שפספס. רחל, אחותו של אפרים, מספרת שהוא היה בחור שרגע אחד לא התבטל, היה חרוץ מאוד והיה תלמיד מעולה ובזכות תכונות אלו אפרים השלים את החומר והצליח בלימודיו. בכיתה י"א למד צרפתית. המורה הייתה מגיעה לביתו ומלמדת אותו ובתמורה הוא היה עושה בביתה תיקונים ובייבי סיטר לילדיה.

בבית הספר הגימנסיה למדו תלמידים שהגיעו "מבתים טובים", שהוריהם משכילים, מי שלא היה לו כסף לשכר לימוד לא היה יכול ללמוד. אפרים מאוד רצה ללמוד להישאר בבית הספר הגימנסיה ובגלל הקושי הכלכלי בבית, הוא מימן בעצמו את שכר הלימוד של לימודיו.

בחופש הגדול שבין כיתה י"א ל- יב' אפרים עבד בים המלח וחסך כסף ללימודיו. אפרים באותה תקופה המשיך לחסוך כסף על מנת שיוכל להמשיך לעזור להוריו ושיוכל ללמוד בטכניון.

אפרים מאוד אהב לנגן בחלילית ונאבק תמיד להגיע לציונים טובים. אפרים מאוד רצה שיהיה לו אקורדיון.

הוריו של עוזי וקסלר, חברו הטוב של אפרים, הבטיחו לו ששיגו לו אקורדיון, אך אפרים לא זכה לקבל א האקורדיון.

שירותו הצבאי:

אפרים חלם להגיע לצנחנים אחיו הבכור, מנשה, היה באותו הזמן בצבא ואפרים רצה להמשיך את המסורת.

אימו שאלה אותו מדוע רוצה כל כך להיות בצנחנים. אפרים השיב לה: " אם לא אני ולא הוא מי יהיה?"

לאחר סיום הלימודים אפרים קיבל צו גיוס, אימו דחתה את הצו עקב המצב הכלכלי בבית. אפרים מאוד רצה להתגייס באותה תקופה כי הוא רצה לצאת לקרב במלחמה בסיני. באותה שבת אפרים ומנשה הדליקו רדיו והאזינו לאורך כל השבת לחדשות והתעדכנו במצב הביטחוני.

רחל, אחותו של אפרים, מספרת שאפרים אהב לשרוק את שיר הצנחנים והייתה לו שריקה נקייה מזיופים.

בתקופת שהייתו בצבא, לאפרים היה חשוב שמשפחתו תשמור איתו על קשר ותעדכן אותו בכל הנעשה בבית. הוא ביקש מהם שישלחו לו מכתבים.

אפרים היה מעורב מאוד בחייהם של המשפחה, הוא היה אכפתי ודואג. אפרים הספיק המון בחייו. הוא אהב לקרוא המון, אפילו בזמן הארוחות הוא היה קורא ספרים ומשכיל, הוא אף פעם לא בזבז זמן.

אפרים כדורי יצא לקורס צניחה במשך שלושה חודשים. במהלך אימון צניחה עם כל שאר חברי הפלוגה אפרים נהרג. אפרים התחלף עם בן זוגו לצניחה ואפרים היה צריך לקפוץ ראשון עם בזוקה עליו. כאשר אפרים קפץ אחד החבלים של תיק הבזוקה נתפס בזנב המטוס. אפרים נשאר תלוי בין שמים וארץ. חיילים המשיכו לצנוח וכאשר חברו של אפרים, אברהם, צנח גם כן, נתלה גם הוא. אף אחד לא שם לב למה שקרה. כאשר כולם סיימו לצנוח, ספרו את החיילים והתברר להם ששניים חסרים. התחילו החיפושים אחרי אפרים ואברהם. לאחר שעתיים גילו שהם תלויים בזנב המטוס. הצבא לא ידע איך להוריד אותם משם, אם הם ינחיתו את המטוס, המטוס יפגע בהם ואם הם ינסו לחלץ אותם מהאוויר הדלק של המטוס ייזל ויתרסק. אברהם הצליח לחלץ את עצמו מן זנב המטוס וצנח על גדר של מחסן נשק. הוא נפגע ונשאר משותק תקופה. אפרים לא הצליח לשרוד. הוא מת לאחר שהיה באוויר בקור רב במהירות של 200 קמ"ש ונחבט בראשו פעמים רבות. אפרים נהרג כאשר אחיו, מנשה, היה בדרגת סר"ן.

אפרים כדורי מת בתאריך י"ז בחשוון 10.11.57 היה בן 19 שנה במותו. יהי זכרו ברוך.

לאחר מותו:

אחותו של אפרים מספרת שהיא הייתה בת 13 במותו ושהיה להם קשה להאמין שאחיהם נהרג. לא נתנו למשפחה לזהות את הגופה, הגופה הייתה במצב קשה בגלל החבטות של נחיתת המטוס. האחים בכלל לא ידעו שמשהו זיהה את הגופה ועל כן היה להם קשה להאמין שאפרים באמת נהרג.

לאמא של אפרים היה קשה להתמודד עם הכאב. אף אחד לא תמך ולא נתן למשפחה עזרה. היה אסור לדבר על הכאב בבית.

האחים ידעו שאפרים היה אמור לחזור לאחר שלושה חודשים של קורס צניחה. אחים של אפרים חיכו לו בתחנה ביום שהיה צריך לחזור. אפרים לא הגיע. לאחר זמן מה המשפחה חגגה ליהודה האח בר מצווה. שם המשפחה התחילה לעכל שאפרים לא יחזור, שאפרים איננו.

אפרים אהב מאוד בעלי חיים וילדים. היה חבר של כולם באותה מידה- הקדיש לכולם זמן. היה בנאדם של ניתנה ועשייה, אדם בוגר מאוד לגילו.

המנון שיר הצנחנים

מול צבאות האויב אנו קומץ

אך חילנו מוכן וערוך

מול שריון מציבים אנו אומץ

ומול אש ביטחון וחיוך

עת אנחנו זונקים מלמעלה

שוב אין דרך, אין דרך לחזור

אך נישקנו באופל הלילה

מזמר לנו שיר ומזמור

מאחורי הקו הצנחנים, הצנחנים

בסערת הקרב הצנחנים, הצנחנים

אך עת תחלוף האש הצנחנים, הצנחנים,

עוד נחזור וניפגש, הצנחנים.

בסופת הקרבות הגועשת

ובלילה שחור ואורב

השמיים יהיו לנו גשר

בין ארצנו לארץ אויב

מול עשן הדליקות והתייל

מול הקרב בברקים וקולות

כל צנחן הוא כבודו של החייל

כל צנחן הוא החייל כולו

מאחורי הקו הצנחנים, הצנחנים

בסערת הקרב הצנחנים, הצנחנים

אך עת תחלוף האש הצנחנים, הצנחנים,

עוד נחזור וניפגש, הצנחנים.

ועל כן, מול כוכב ושמיים

בבטחה נחגור החגור

ומצנח ילחץ לכתפיים

עת יודלק במטוסנו האור.

שוב נקפוץ ונזנק מול עופרת

וידינו לופתות סכינים

כי נשנית הקריאה וחוזרת:

הי, היכונו לקרב, צנחנים.

מאחורי הקו הצנחנים, הצנחנים

בסערת הקרב הצנחנים, הצנחנים

אך עת תחלוף האש הצנחנים, הצנחנים,

עוד נחזור וניפגש, הצנחנים.

מאגר תמונות של אפרים בתקופה שלפני הצבא.

תמונות מהבר מצווה של אפרים.

אפרים בחר הרצל לפני מותו.

8/06

אפרים שלום לעפרך!

אפרים אחינו היקר מותך נפל עלינו ילדי השכונה כרעם. מאז עברו עשרות קיצים וחורפים בהם השלכת כיסתה את העצבות. לכתוב עליך מעורר בי זיכרונות ילדות, שנים רבות עברו מאז וגם היום כבר אני אינני ילדה. הרשה לי אפרים לדבר אתך ולשתף אותך בחייו. פניך עדין חרוטים בזיכרוני, מבט חד, שפתים עבות כאילו יד עלומה חרטה אותם. בחצר הגינה בביתך בזיכרוני חזונות האופנים שלך שהיו סימן מבער שאתה בבית, האופנים שימשו כלי רכב שבאמצעותם הגעתה לכל פינה בירושלים לממש את שאפותיך. שנים אחר כך האופנים עמדו מיותרות כאילו ממתינות לבואך. גדלנו בגבעת שאול הייתי חברה של רחל אחותך ולנו ילדי השכונה הייתה בן מצליח ומוצלח גאוותם של כל המשפחות בגבעת שאול. כשאני חושבת עליך ומנסה להעלות את זיכרונותי אינני יכולה להתנתק ממשפחתך ומהאנשים בגבעת שאול שהיו חלק מעיצוב אישיותנו. יעקב אביך ואהובה אימך היו סמל להורות. אנשים צנועים שניהלו בית פתוח וחם. הוריקן עד אחרון ימיהם דאגו למלא את תפקידם לשרת בקודש את בית הכנסת השכונתי. בית הכנסת שממנו עלו תפילות וזמירות שמלווים אותנו עד היום והם חלק מהחיות היהודית. אנו הילדים בזכות אביך נחשפנו בבית הכנסת לתפילות למעשים להיווי היהודי והחברתי. אינני שוכחת את המפגשים החברתיים שנוצרו בבית הכנסת בחגים וביום כפור. אביך משך אותנו הבערים לבית הכנסת ללא כפיה במבט וחיוך אוהב שלימים ליווה גם אותך. אימך הייתה ענווה, צדקת וטהורה במסירות ובצניעות עד כאב גידלה את ילדיה. ידעתי עד כמה מותך גרם להם לייסורים. לא היה להוריקן הרצון לשתף את האחרים בכאבם והם מעולם לא שתפו את האחרים בסבלם, שמא הם יהיו לנטל או חלילה יגרמו לאחר סבל. למרות זאת בביקורים בביתך הרגשתי שרוחך מרחפת בבית והייתה שם לכולם. אפרים הצלחת כנער להתגבר על כל המצוקות שהיו נחלת הרבים באותה עת בירושלים שלפני שישים שנה. עם שחר יצאת לדרכך ללמוד בבית הספר התיכון גימנסיה רחביה. לנו הייתה גאוות וסמל להצלחה, באותם ימים לא זכה כל אחד להתקבל לתיכון ובדאי לא לגימנסיה רחביה שנחשב אליטיסטי וסנובי. ובטנו אנוהו הדור הצעיר עליך במבטים של הערצה וקנאה. ידענו שתגיע עם כישורונותיך רחוק. מה שהפתיע אותנו שמעולם לא ניצלת לרעה את הצלחתך, לאורך כל הדרך בחייך הקצרים התנהלת בענווה וצניעות. כל רגע פנוי בחייך ניצלת לעשייה, ליצירתיות ולפרנסה. רצית להגיע למרחקים ארוכים ובליבך עמוק אולי הרגשתה שעליך לנצל כל דקה כי הזמן קצר והמלאכה מרובה. בזמנך הפנוי מיד לאחר שסיימת את הלימודים רצתה למפעל הגזוז הנמצא בשכונה המשקיף לביתך. את המפעל

ניהלה משפחת מוזס, יהודים שעלו מגרמניה ואותך קרבו ואימצו לליבם. הם
כבר השכילו לראות את הייחודיות ואת היכולות הטמונות בך. הקשר בינך לבין
משפחת מוזס היה כה חזק שבכל הזדמנות שהייתה לך נסעת אליהם לרמות
השבים השתלבת בחיי המשפחה ובעבודה כאילו לא נפרדתם מהם מעולם.
אפרים רציתי לספר לך שהחיים מתעתעים בנו, לאחר מותך משפחת מוזס
אימצה בן שלימים נהרג במלחמת ששת הימים. אני יודעת מה גדולה הייתה
אהבתם אליך ועד כמה מותך יסר אותם. אתה להם הייתה הבן הראשון שהם
שיכלו.

אפרים בגרטה והגעטה לשרת בצה"ל, התנדבת לשרת בצנחנים. גם כאן רוח
ההתנדבות, אהבת המולדת, הרצון להגן על העם היהודי בארצו, הערכים עליהם
גדלתה דחפו אותך להתנדב. כמו היום גם אז לשרת בצנחנים הייתה זו הצלחה
של יחידי סגולה. הצלחה שנשמרה רק לגיבורים, אמיצים, בעלי יכולת ולאלו
שלא פחדו להיות בקו הראשון והמוביל. כל חיך היו מלווים בקפיצות מוצלחות
ומבטיחות אך נקטעו כפתיל קצר בצניחה האחרונה שהובילה למותך.
לי ולמשפחתי שמשתה מודל לבן שאפתן, חרוץ, צנוע. בן שגדל בצניעות
ובצמצום של אותם ימים, בן שלמרות הכל פרץ את הגבולות שנראו בלתי
אפשריים, בן שהמוטו שהוביל אותו אם תרצו אין זו אגדה.
יעקוב אבינו בירך את אפרים בנו ש"זרעו יהיה מלוא הגויים" לדאבוני ברכה
זו לא התממשה לגביך. אני מהרהרת ביני לבין עצמי לו הייתה חי בודאי הייתה
ממשיך לקפוץ ולהגיע למרחקים ארוכים, שהרי אתה הייתה הבן המבטיח של
משפחתך ואוהבך.

אפרים בחלוף חמישים שנה ממותך רציתי לשתף אותך שכל אחד מאחריך בדרך
בילדים ובנכדים נפלאים, הקימו שבט גדול ומבורך של משפחת כדורי על פי
ברכתו של יעקב לאפרים ולמנשה.

חנה אזולאי

גבעת שאול

ירושלים

אתי היקר אפרים.

ימים וזמנות, חודשים ושנים חולפים להם ביציף, ואני מתוות מחשבות אורותיך.

הכינר היו נראים תיך או נשאר עמנו זתיים, כינר היית נראה כיום כאדם מבוגר, שפניו תרש' זמטים, האם התיוך היפה היה נשאר נסוך על פניך, עם עיניך הנוצצות והמבט הרציני, האם היית משיג את המטרות שהצבת לעצמך, והיית מצליח להיות מהנדס ירוץ ובעל סם.

או רך ידעת כמה סמא ראה בך מקור לגאווה, והתגאה בכל מעשיך. כל כך הייתי רוצה לדעת כינר הייתה נראית רע"תך וזת זאך זתיים, כמה ילדים היו לך.

למט למט התאו התיים לאחר לכתך מאתנו לקבל צביון אחר. זבית סמא וסזתא ציפו תמיד לזואנו עם הנכדים כדי שגמלא את הבית בקולות צחוק ושמחה. אפילו סמא התרכך ולמרות היותו דתי שח לקראתנו זעזעות וזתגים. או רך יכולת להביט מלמעלה ולראות כמה אהבה הרעיפו סמא וסזתא על הנכדים והננימים, רך אתה עם משפתך חסרת לול.

הרהורי תפסו אותי מידי פעם, שאפילו לא זכית להיות זשמות המשפתי'ות, האם גם אתה היית רוקד ומשתולל איתנו, או שהיית עומד בצד ורך משקיף עלינו כשם שעשית זעורך זתיים.

אפרים היקר, אפשר לשאול רבות, מילא ומילא, אך אתה אתי היקר הלכת מהעולם יפה תואר ולעיר. דמותך היפה מרצנת מול עיני רואה אותך כשם שנראית זעזת האחרונה זמאת לתפסה הביתה, או רך יכולנו למשך את פתי' התיים עוד ולהנות ביתר.

או רך היית כאן.....

זאהבה רבה אחותך מלכה

אחי אפרים ז"ל

במרחק של 49 שנים, קשה לי להעלות קווים לדמותו של אחי האהוב, שנהרג בגיל כה צעיר ואנחנו בעצם, שלוש האחים הקטנים, היינו ילדים.

ככל שהתבגרתי יותר ידעתי - אפרים היה שונה מאיתנו.

לעיתים הייתי מסתכלת על ספריית הענק שהייתה בבית הורי, שמלבד הספרים בנושאים דתיים שהיו שייכים לאבי ז"ל, היתה בה כמות אדירה של ספרי עזר בכל נושא שאפרים למד - כימיה, פיסיקה, תנ"ך, ספרות, היסטוריה ועוד. מלבד ספרי העזר, היו בספרייה ספרים בשפות האנגלית והצרפתית, כמות אדירה שנרכשה בכסף שהוא עבד עליו, ועבד קשה¹.

אני זוכרת את אפרים ז"ל יושב לאכול כשהספר על השולחן, ולא ידעת אם קורא הוא או אוכל, ואת אמי ז"ל ששואלת אותו: "אפרים, אתה רואה בכלל מה אתה אוכל?"

זמן מבוזבז לא היה לו, אולי כי ידע כי חייו קצרים.

לא פעם שאלתי את עצמי מתי הספיק לקרוא בכל אלו?

בזמן הפנוי היה מנגן בתלילית, כשהוא מתמודד עם התווים בכוחות עצמו בבית שאיש לו עסק בו במוסיקה.

בין הלומויות היה לרכוש אקורדיון, מחיר אקורדיון באותם הימים היה כסיום מעולם האגדות בשביל אפרים.

רני ומשה וכסלר ז"ל, הוריו של עוזי חברו הטוב, חפשו ומצאו עבורו אקורדיון יד שניה.

בחופשתו האחרונה סיפר לאימי שבחופשה הבאה הוא ילך לשכונת בית וגן, להוריו של עוזי, להסדיר את תשלום האקורדיון ולקחת אותו. כמובן אחד מהחלומות שלא התממש.

לאפרים היה קול אדיר, וכשהוא שר שמעת שירה יפה. אולי את הקול והמקצב ירש מאבא ז"ל, שהיה חזן ושליח ציבור שלא לקח אפילו פרוטה מבית הכנסת, אלא ההפך - שילם מכספו את חשבונות החשמל והמים, כיוון שבית הכנסת בשכונת הקטנה לא החזיק את עצמו.

הרבה שנים לאחר לכתו של אפרים ז"ל, היה לי קשה לשמוע את תפילת הסליחות הבוקעת מבתי הכנסת. תמיד יש שם קול אחד שונה מכולם ועולה בעוצמתו על האחרים. בשבילי היה זה קולו של אפרים.

לשמוע את אפרים שר היה נהדר, אבל אפרים השורק היה משהו אחר לגמרי. גם כאן השריקה היתה נקיה מזיופים.

בין השירים שאהב לשיר ולשרוק היה שיר הצנחנים, לא אגדה רעי (אל מול הר סיני), שירי הבל לכיש שהיה

בתחילת הקמתו.

השבון נוקב את אפרים עם אמי ז"ל, שדחתה את שירותו הצבאי, בגלל המצב הכלכלי בבית ובגלל שאח נוסף, מנשה, יכדל², א שירת בצבא.

הרדיו היחיד שהיה בבית נקנה סמוך למבצע סיני (על ידי מנשה). הרדיו שידר במהלך כל השבת תיאורים ממהלך המבצע. מה עושים בבית דתי, בו שעון מכבה את החשמל בשבת³? מותחים חוט חשמל שאינו קשור

¹ ציפיתיה הוא למד רק שנתיים בגימנסיה העברית, אולם הפליא לקרוא בשפה.
² שעון מעורר, שחובר בחוט לחפזור החשמל המרכזי של הבית.

להשגל הבית, ומשאירים את הורדיו דלוק כל השבת בקול שקט, עם התראות אין ספור להורים שלא יעזו למחות על כך שהרדיו דלוק בשבת. וכמוכן יורדים בלי רחמים על אמא שלי: "בגללך אני לא איתם, בגללך לא צנחתי במיתלה". כנראה היה לו ברור לבחור שילך לצנחנים.

אפרים ז"ל לא צנח במיתלה, חללי מבצע סיני נקברו קבורה ארעית בקיבוצים בנגב, והובאו בתום השנה לפטירתם לקבורת קבע בערים בהם גדלו.

אפרים נקבר ימים אחדים לאחר העברת גופתיהם של חללי סיני לירושלים. קברו במרחק קטן מהם. האיש אהב ילדים ובעלי חיים. בסבלנות אין קץ היה מתעסק ומתקן את צעצועי ילדי ומאיר אלבז, ילדים שהוריהם עלו מצרפת, והתגוררו בבית הסמוך לנו. הילדים לא ידעו מילה בעברית. כמוכן שהתקשורת היתה בצרפתית. הבית שלנו הפך טיילת עבורם, כי הוא האיש הזר היחיד שתקשר איתם וטפל בכל מכאובי מכוניותיהם ורכבותיהם, צעצועים שלא היו בנמצא בשנות ה-50 לילדים בארץ.

מזר – באחת מהופשותיו האחרונות טייל עם מנשה אחי בהר הרצל. יש שתי תמונות מאז – האחת, אפרים ז"ל ומנשה יחד, א ליד קברו של חוזה המדינה, והשניה אפרים ז"ל מביט בחלקת הקברים המוכנה לקליטה.

הבחור שחלם על לימודים בטכניון והתחיל לאסוף כסף על מנת להגשים חלום בתום השירות הצבאי. אבל בתחילת שנות ה-50 היה על הצריף שבו גרו הורי צו הריסה. בחלקים ובהפסקות, כדי לגמור לשלם הלוואה ולקחת אחרת, נבנה בית הורי שני חדרים ועוד חצי חדר מחוץ לבית. תשע נפשות.

אפרים ז"ל עבד עם אבי מתום הלימודים ועד לשעות המאוחרות של הלילה. מתי הוא הספיק להכין שעורים? אין לי תשובה. רק אחת ידעתי – הוא הכין אותם והשלים את הפערים שהיו בינו ובין תלמידי הגימנסיה אליהם הצטרף רק בכיתה השביעית.

והא ראייה – לא קראו לאמא לגימנסיה להודיע לה שבנה לא היכן שעורים, והוא גם לא סולק מהגימנסיה כתלמיד שנכשל, מה שמאוד היה מקובל באותם הימים בכל בתי הספר – תלמיד שלא למד סולק מבית הספר.

כשהגיעו בבניין הבית לחפירת בור הביוב (בזמנו לא היתה מערכת מרכזית), עמלו אבא ואפרים ז"ל שעות ארוכות לחפור.

לאחר הפירה של כחצי מטר נתקלו בסלע עקשן, שלא רצה לשתף פעולה בחציבה. כמוכן שצריך פטיש אויר (קומפרסור) ומפעיל לכלי. וכמוכן שכסף לא היה בנמצא. אפרים ז"ל הלווה לאבי את אותו הכסף שנתחב ללימודיו בטכניון ואמר לו: "עד שאשתחרר מהצבא יעבור עוד הרבה זמן", "תשתמש בינתיים בכסף", וכך חובר הבית צמוד הביוב.

שנים רבות הזכיר אבא בכאב לב את חובו לאפרים ז"ל, ובתחילת שנות ה-60, כשלבית הכנסת לא היה ספר תורה תקין וכל השכונה אספה כספים, תרם אבא את כל הסכום שהיה חייב לאפרים ז"ל, מלבד תרומתו. הרבה חלומות היו לאיש, וכנראה גם הוא בין אלה שעליהם נכתב: "מי שחלם לו ונגמר לו החלום... הוא לא יראה אור יום...".

ואנחנו לא נשכח את הנופלים.

רחל

סיפורה של פלוגה- שיר שנכתב לזכר אפרים ע"י הפלוגה:

11.7.06

יום ג' ט"ו תמוז תשס"ו

סיפורה של פלוגה א' בגדוד 890 בצנחנים בשנים 1957-1959

כן. הגיע הזמן, לאחר 50 שנה במבט לאחור
לספר על הפלוגה ואת הנופלים – לזכור!
על הגיוס, ההתנדבות והמיון בבסיס הקליטה
על הטייונות בתל- נוף ועל מרסל טוביאש הנפיל, האגדה והאיש ללא חת
שקיבל אותנו ביום הראשון והודיע: "אתם תקראו לי המפקד, ואני- אקרא לכם את התהלת!"
על הקושי הפיזי והנפשי, בו עמדנו עד קצה גבול היכולת,
עם המכים כושי- מיכה – שי פריש ואחרים
שמיררו לנו את החיים
ובמקום שמות קראו לנו נמושות ונפולות.
ריצה עם עמוד חשמל בחריש עמוק, הייתה רק התירוץ
אם לא הספקנו להיות בתוך 60 שניות עם המיטה, המזון, הקיטבק וכל שאר הציוד – בחוץ.
את המסע לבני רובין, את החולות ואוהל הסיירים,
הבורות אותם חפרנו בכל המחנה-
על כל איחור למסדרים ועל כל "פיל" בקנה.
את משמעת המים והאימון הגופני, כשמעל קופחת החמה
עם נשק מורם בטול והריצה במעגל עד צאת הנשמה.
את השמירה בלילה, את מכת היתושים וחוסר השינה
את שולחנות האוכל משקי החול, את האוכל במסטינג
ואת הבשר במשורה, שאי אפשר היה לאכול.
את אימוני הצניחה בתל נוף, ואת שבע הצניחות בחולות ראשון,
את מעמד ענידת הכנפיים והכומתה בבסיס בבית-ליד
את החופשה הראשונה והגאוה שמהיום **אתה צנחן לתמיד**.
עם שלושת הדנים (שומרון, רודוי ובראון) את אימון הפרט במרר
על הגבעות מסביב וליד מעיין פרוד
מקומות שהיום כמעט ולא ניתן להכיר.
שהחילים של היום, בתנאים של אז, לא יכלו לשרוד.
את מסעי הביווט ואת אימון הלב"ב
את שיח זכריה בביר – מעין
תגידו, את כל זה עברנו?? קשה להאמין!

את אימון צליחת הנהרות בירדן
ליד וילה מלצ'ט בכינרת היפה
ואת אימון הנחיתה מהים במפרץ חיפה
את חורשת הארבעים, את נחל דן ואגם החולה
מקומות שהיינו, כשאבטחנו את חקלאי "שאר יישוב",
שלהם התנכלו ואותם הפגזו הסורים שוב ושוב.
את המוצבים: דרדרה, דורי-ג'את, וג'אלבינה,
את השרמוטות שהגיעו במשאית לתל עזאזיאית פעם בשבוע,
כשרבנו מ' במשקפת אחריהן יעקוב,
כי זה לא היה על יבש- זה היה על רטוב.

את אחזקת הקו באזור המפורז באבו טור בירושלים החצויה,
את נפילתו של ויידר ישראל בידי לגיונר ערבי בן עוולה...
כשהזעם והחרון גאו, אש התגובה שלנו הייתה כזו,
שמעולם הלגיונרים מעבר לחומה לא חוו.

ואספר על תרגיל הצניחה והפשיטה על הרדאר באולגה
שלא הסתיים בפינוי דרך הים;
אירע אסון, ולקרקע לא הגיעו אפריים כדורי ובכמן אברהם...
לילה, חושך, ורעש מנועים,
בין שמים וארץ אחד על השני במטוס תלויים.
אפריים מת וקולו נדם,
מוות נורא- שאיני מייחל לאף אדם.
ואני- אברהם, לאחר שלוש שעות סיוט ופחד מהגרוע מכול,
מתחנן לנס מבורא עולם הכול יכול.
הרובה, שק המרגמה והקסדה נזרקים לים,
ופתאום: שקט, רעש המנועים דמם.
המצנח פתוח והלילה קר,
ואני נוחת פצוע במתקן צבאי בוואדי "שרר",
וסגן אלוף, מרסל טוביאש, במרפאה
נכנס לחדר ושואל: "הסין בסדר גבר???"

כשהפלוגה במורל ירוד ולפני פירוק,
טרון (דוד עוזיאל) מחליט באישור רפול:
יתקיים תרגיל פשיטה על המצודה
מעין יהב לאילת יהיה המסלול.
120 ק"מ בארבעה לילות העלו את המורל,
הצליחו ללכד את "הוותיקים" עם "החדשים",
ומנעו את פירוק הפלוגה כברירת מחדל.

אזכור את הצניחה בנירים
לאחר הפשיטה באילת,
שבה לקחתי חלק כדי להתגבר על הטראומה באחת.
על אחזקת הקו בנירים והמארבים בחירבית- מעין
כדי למנוע את הסתננות הפדאין.
עם שדות אין סוף שמעברם אין כלום,
ועל מנות הקרב אותן החלפנו
בסיגריות ובירות עם חיילי האו"ם.

ואי אפשר מבלי להיזכר בקורס מ"כים המחשל
עם מפקדי המחלקות (אורי אלג'ים, אבנר תורג'מן, וזהר ברנץ)
שנתנו מעצמם והשקיעו בנו- יותר ממה שיכולנו לעכל...
ובמסיבת הסיום- בחלוקת התעודות והדרגות
הרענו למצטיינים: אברהם קירמיאר ודוד פיטל.

את היערכות הגדוד באיילת השחר לקראת מבצע לילי
לכיבוש מוצבי החברה ברמה,
שבוטל ברגע האחרון, ולעולם לא נדע למה ועל מה...

את התרגיל הגדודי והצניחה בלילה בבקעת נטופה,
כשמשב רוח אחד חזק פגע ברבים,
ומאזור הנחיתה הוא הרחיק,
ולאחד- קנה סוף את שני חצאיי הישבן הדביק.

ניסיתי ב-500 מילים לספר על תקופה קשה וסוערת,
על חיילים ומפקדים בפלוגת צנחנים, שלקחו חלק בהגנה על המולדת.
את פגעי הזמן לא נוכל להסתיר :
קצת כרס , והבריאות לא מה שהייתה, והשיער מאפיר...
וגם אם מזקוף זאת לשירות ביחידה מובחרת-
"אם יהיה זה שנית, אל יהיה זה אחרת..."
יכולים אנו להסתכל אחורה בגאווה,
לספר לילדינו ונכדינו על השירות בפלוגת חי"ר
ועל חלק מאתנו ששילמו את המחיר .
ואם שכחתי לספר ולהזכיר אירוע, סיפור או מקרה,
אותו חלקנו כולנו בעבר,
אני בטוח שימצא את מקומו, ויסופר
במפגשים נוספים, בשליש חיינו שנותר.
אחרי הכול- העבר רודף אותנו, ואף פעם לא נגמר.

נזכור את אלו שאינם עמנו:

אפריים כדורי ז"ל
ווידר ישראל ז"ל
אברהם קירמאייר ז"ל
משה לבנקוף ז"ל

מכתב שנכתב ע"י יונתן לשם חברו הטוב של אפרים:

היה יחסי נשק וגם שונות.

חשמלאי - יהונתן לשם

דרך בית לחם 29 טלפון: 6733674 פקס: 6732724 ירושלים מוקוד 93553

תאריך: 10.9.2006

אשכנז אפרים בן יחזקאל
 למרות השנים הרבות מאז נפרדנו זה מזה
 קל לי לזהר עליו בזמן הזה.
 ואז עזרתי לך, מרבינו וידידנו אשכנז אפרים
 שאתה רחוק, ידוע, רב, נשיאות משרד אדמ"ר
 למרות זאת אפילו, אך ככלי לא יחול מאמר,
 הכרת את אפרים מילוי הדין השני בתעודת טרור
 בת-צדק, כשהוא מנסה עם אופניים בים נפרד
 לבוט הקצרים נצבים זה מזה, חייך וחסונך
 בימים אלה והימים הללו, זה מלך גדול
 מרצו אלה, קצתם הוא היה ב"ל, ובסך כל חלק
 נעלה עליו, אך הוא לא שיהיה לכן.
 כי קצתם היה קודם דבר ובעת שחפו אותו
 קצתם המה.
 יום שבת אחד בקר מנין לבואו אלו הדין בפני
 באשכנז, דיברתם מרובים ומחשבתם ובתקופת
 אל קר מס. קצתם הוא לי לקחן תפסה
 קצתם הרבה עזר שאלו, ואמר לי יומם היה
 קר. קצתם תבן עמנו מליץ המורפה והמאמר.
 בביתו של לי בולם דני ונחם הנה,
 שבמקום ל אמה המקום אשר אפרים דיכאנים
 את בקרם מרבים. ביני אפרים מנהגים
 במה ל יום. (סמך'ה ילם אצל ואני מסלם
 ונקום למאד הימים בקרובים.)

חשמלאי - יהונתן לשם

דרך בית לחם 29 טלפון: 6733674 פקס: 6732724 ירושלים מיקוד 93553

תאריך:

בסמיים המחרון שלך בית היום לשם
 ל היום שלך והדגה ושדל המימון כ אמר
 יום כמפון מוצ צומ.
 את המפון קמל הדודי האמור את סמית
 קממין לא ידעתי הין ג המסיה הדל צומ
 שם מי אמר מוצ סמית.
 וכך צומית מבר וידי שם.
 קממית המכמול המבית מלמית חמו שם
 את א קל דד דדמ היום שם.
 ולמתי מרם מילמית הין ודדמ ימי חלב
 מלמית ל מפמית ול חמלמית. כום מסמית
 המ ודד כום הין מלמית לממית על מדמית
 ולא מלמית הדדמית כום לממית ולממית.

דדמית
 יממית.

י.ה.
 היום אמר לממית בממית.
 כום מלמית.